

“STOP het EU-MERCOSUR handelsakkoord”

Standpunt van de Belgische coalitie Stop UE-Mercosur

Februari 2025

Op 6 december 2024 ondertekenden Ursula von der Leyen, voorzitter van de Europese Commissie, en de staatshoofden van vier Mercosur-landen (Brazilië, Argentinië, Paraguay en Uruguay) de handelsovereenkomst tussen de Europese Unie en Mercosur.

Enkele dagen later publiceerde de Europese Commissie de teksten met betrekking tot deze overeenkomst. Na een grondige analyse van de documenten **bevestigt de Belgische coalitie Stop EU-Mercosur haar verzet tegen dit akkoord in de huidige vorm en dringt er bij de de federale regering en de regeringen van de gefedereerde entiteiten, alsook de Belgische parlementsleden en de Belgische leden van het Europees Parlement op aan om zich te verzetten tegen het handelsakkoord tussen de EU en Mercosur**. De coalitie blijft echter voorstander van het intensiveren van politieke, culturele, economische, sociale en diplomatieke uitwisselingen tussen Mercosur en de EU.

In een geopolitieke context die gekenmerkt wordt door instabiliteit en waarin het respect voor het internationaal recht en de mondiale instellingen wordt ondermijnd, vinden wij het cruciaal om samenwerkingsovereenkomsten te sluiten met landen en groepen landen die, net als de EU, stevig verankerd zijn in democratische waarden, de rechtsstaat en respect voor mensenrechten. Wij steunen de wil van democratische naties om zich te verenigen tegen de imperialistische neigingen van de grootmachten van de wereld, die voortdurend druk uitoefenen op het respect voor de internationale rechtsorde.

Met dit in gedachten is het des te verrassender dat de Commissie de intentie heeft om een handelsovereenkomst met Mercosur af te sluiten in plaats van een associatieovereenkomst zoals oorspronkelijk gepland. **De coalitie blijft fel gekant tegen elke poging om het handelsgedeelte van de associatieovereenkomst af te splitsen, aangezien dit in strijd zou zijn met het mandaat dat aan de Europese Commissie is gegeven**. Een dergelijke stap zou erop gericht zijn de vereiste van unanieme goedkeuring binnen de EU-Raad en de goedkeuring van de nationale parlementen, waaronder de gewest- en gemeenschapsparlementen in België, te omzeilen. De coalitie eist ook dat de andere delen van de associatieovereenkomst (politiek en samenwerking) openbaar worden gemaakt. De teksten met betrekking tot de andere hoofdstukken van het associatieverdrag blijven tot op heden onbekend en de Europese Commissie lijkt ze te beschouwen als een simpele aanvulling op wat volgens haar de essentie van dit verdrag is: een handelsverdrag dat vooral gericht is op de belangen van multinationals aan beide zijden van de Atlantische Oceaan. Als de Europese Commissie echt begaan zou zijn met het bevorderen van mensenrechten, het tegengaan van de opwarming van de aarde en het waarborgen van de welvaart van haar burgers, dan zou ze een uitgebreide associatieovereenkomst hebben voorgesteld met bindende duurzaamheidsclausules in het handelshoofdstuk. Wat er nu op tafel ligt, is daar echter ver van verwijderd.

De coalitie is van mening dat dit akkoord niet conform is met de huidige milieu- en klimaatdoelstellingen en dat het indruist tegen de doelstellingen van de EU op het gebied van duurzame handel. Hoewel de Overeenkomst van Parijs is verankerd als essentiële clausule in het verdrag, verplicht deze een land alleen om "te goeder trouw" partij te blijven in de COP21-overeenkomst, zonder harde verplichtingen op te leggen om de klimaatambities strikt uit te voeren en mettertijd te verhogen. In het algemeen zal de toename van de trans-Atlantische handel die met dit akkoord wordt beoogd, leiden tot een stijging van de uitstoot van broeikasgassen, wat onverenigbaar is met de reductieverplichtingen van het Akkoord van Parijs. Bovendien zal de overeenkomst ontbossing en landroof in de hand werken als gevolg van de toegenomen export van onder meer rundvlees naar de Europese markt, zonder een echte verbetering van de milieuomstandigheden te garanderen. Hoewel er mechanismen zijn toegevoegd om ontbossing tegen te gaan, blijft de daadwerkelijke uitvoering ervan onzeker. Tot slot kan een "herbalanceringsmechanisme" dat deel uit maakt van de overeenkomst, de Europese ontbossingswet (EUDR) en eventuele nieuwe milieuwetten binnen de EU en Mercosur verzwakken.

Het handelsakkoord tussen de EU en Mercosur zal de invoer van rundvlees, gevogelte en suiker op de Europese markt verhogen. Deze invoer dreigt het inkomen van Belgische en Europese boeren te schaden en de voedselsoevereiniteit te ondermijnen. Bovendien worden landbouwmodellen met zeer verschillende gezondheids- en milieunormen tegen elkaar uitgespeeld, onder meer door het gebruik van pesticiden in Mercosur die verboden zijn in de EU, wat zal leiden tot een verdere groei van de agro-industrie aan beide zijden van de Atlantische Oceaan. In Mercosur dreigt deze expansie de ongelijkheid te versterken en de druk op landbouwgrond te vergroten, waardoor gewelddadige conflicten en mensenrechtenschendingen zullen toenemen. Door de agro-industrie te steunen wijkt deze overeenkomst af van de principes van agro-ecologie, een landbouwmodel dat meer respect heeft voor het milieu en de mensenrechten.

De coalitie is ook van mening dat deze overeenkomst noch in de Mercosur-landen noch in de EU waardig werk of sociale vooruitgang bevordert. Vakbondsorganisaties in beide regio's zijn tegen de overeenkomst in haar huidige vorm. De overeenkomst maakt het niet mogelijk om een eerlijk handelskader op wereldschaal te creëren en zou in haar huidige vorm leiden tot een nieuwe vorm van sociale dumping en oneerlijke concurrentie. Het bevat onvoldoende sociale en milieuwaarborgen, noch een toezichtmechanisme of sancties in het geval van schendingen van de rechten van werknemers. Bovendien worden niet alle fundamentele IAO-verdragen in de overeenkomst genoemd. Brazilië is met name een land waar gewelddadige conflicten over de toegang tot land veelvuldig voorkomen en waar nog steeds dwangarbeid wordt toegepast in de landbouwsector, zoals een deskundigencomité van de IAO in 2023 heeft gerapporteerd. De toepassing van vakbonds- en arbeidsrechten in dit land blijft vaak erg moeilijk, zo niet onbestaande. Helaas heeft de Europese Commissie geen bereidheid getoond om concrete maatregelen te plannen om de situatie te verbeteren.

Bovendien lijken de huidige discussies over de oprichting van een steunfonds door de EU, bedoeld om de sectoren die negatief worden beïnvloed door het akkoord te compenseren, ontoereikend gezien de omvang van de problemen die op het spel staan. De coalitie roept op om werknemers op te nemen in de reikwijdte van dit compensatiemechanisme en om vakbondsorganisaties in de betrokken sectoren te betrekken bij het beheer ervan.

Deze overeenkomst zal ook leiden tot banenverlies in verschillende industriële sectoren en een toename van de mijnbouw in de Mercosur-landen, waardoor een handelsmodel wordt versterkt waar de Mercosur-landen leveranciers van onbewerkte grondstoffen en consumenten van bewerkte Europese producten zijn. Bovendien zou de ondertekening van een verdrag met een extreemrechtse Argentijnse politieke leider, die bekend staat om zijn aanvallen op sociale en vakbondsrechten, zijn politieke project legitimeren, dat tegen sociale rechtvaardigheid ingaat.

